

Visienota

Asbest (2022)

Executive Summary

Sinds 1998 is het verboden om asbesthoudende materialen te produceren, te verhandelen of te hergebruiken in België¹. Echter voor dit verbod in voege was, werd asbest veelvuldig gebruikt in allerhande toepassingen in de woningbouw in België. Er zullen jammer genoeg nog heel lang asbestvezels in onze maatschappij aanwezig zijn, we hebben er dus alle baat bij om deze op een veilige en correcte wijze te verwijderen.

België heeft de afgelopen jaren sterk ingezet op de bewustwording van de gevaren van asbest, in recente jaren wordt er ook meer en meer werk gemaakt van de selectieve verwijdering van het asbest dat aanwezig is in ons patrimonium. Om al dit asbest veilig en correct te verwerken is er een uitgebreide waardeketen aanwezig in België.

Als afval- & recyclagesector zijn onze leden de essentiële schakel tussen gebruikte materialen en hergebruik, recyclage en eindverwerking. Vanuit dit principe willen wij als sector maximaal inzetten op het asbestveilig krijgen van ons land. Onze sector stelt dan ook met voorliggende visienota volgende ambitie:

“Tegen 2040 een asbestveilig België via professionele inzameling, transport en verwerking, met veiligheid en circulariteit als basisprincipes.”

Om deze ambitie te realiseren zetten we in op communicatie en sensibilisering van onze klanten rond de veilige en correcte omgang met asbest en zorgen we voor een professionele werking binnen onze sector. De sector wilt als volwaardige partner samenwerken met de overheden om een asbestveilig België te realiseren.

Naast de eigen inzet vragen wij als sector ook een aantal beleidsmatige ingrepen, die we noodzakelijk achten om deze ambitie te realiseren. Het uitwerken van een duidelijke beleidsambitie in ieder Gewest, het garanderen van voldoende en geografische gespreide capaciteit en het blijven garanderen van kwalitatieve selectieve inzameling zijn hierbij absoluut prioritair.

We staan als sector klaar om deze ambitie samen met overheden en andere stakeholders te realiseren.

¹ Vlaamse overheid

Visienota

Asbest (2022)

Inhoud

Asbest wat is het en hoe gaan we er mee om?	3
Van supermateriaal naar kankerverwekker	3
Schadelijke effecten van asbest	4
Hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest	5
De waardeketen van asbest	5
Correcte herkenning als startpunt	5
Van inzameling tot eindverwerking	6
Eindverwerking van asbest	7
Over welke hoeveelheden spreken we?	8
Wat is onze visie?	9
Hoe halen we deze doelstelling?	10
Wat kunnen wij bieden als sector?	10
Communicatie en sensibilisering	10
Professionalisme binnen de sector	10
Sector als partner	11
Wat hebben wij nodig als sector?	11
Een duidelijke ambitie in ieder Gewest	11
Voldoende en gespreide bergingscapaciteit in België	12
Wegwerken van juridische onduidelijkheden	12
Blijven inzetten op selectieve inzameling	13
Herkenning van New Technology materialen	14
Monitoring van de vooruitgang	15
Vlaanderen & Brussel	15
Wallonië	16
België	17

Asbest (2022)

Asbest wat is het en hoe gaan we er mee om?

Sinds 1998 is het verboden om asbesthoudende materialen te produceren, te verhandelen of te hergebruiken in België². Echter voor dit verbod in voege was, werd asbest veelvuldig gebruikt in allerhande toepassingen in gebouwen in België. Er zullen met andere woorden nog heel lang asbestvezels in onze maatschappij aanwezig zijn, we hebben er dus alle baat bij om deze op een veilige en correcte wijze te verwijderen. Maar wat is asbest nu juist? Hoeveel asbest zit er in ons land? En hoe zorgen we voor een vlotte en veilige verwijdering van al dit asbest?

Van supermateriaal naar kankerverwekker

Als we spreken over asbest is het belangrijk om goed te begrijpen wat asbest juist is en waarom het zo schadelijk is voor onze gezondheid.

Asbest is een verzamelnaam voor een aantal in de natuur voorkomende mineralen³, met andere woorden het is een natuurlijk product. Asbestgesteente bestaat uit langwerpige bundels van kristallen, ook wel asbestvezels genoemd. Hoewel er een waaier aan soorten asbest bestaan, kan men deze met een commerciële toepassing terugvinden in twee categorieën:

- ▶ Serpentina: onder deze noemer vindt men asbestvezels terug met een spiraalvormige of serpentinaachtige structuur. De meest bekende hiervan is chrysoliet (wit asbest), dit is tevens de meest toegepaste vorm van asbest (>98%)⁴.
- ▶ Amfibolen: onder deze noemer vallen asbest vezels met een meer rechthoekige of amfiboolachtige structuur. Onder de amfibolen vindt men crocidoliet (blauwe asbest), dat wordt beschouwd als het meest gevaarlijke asbest. Crocidoliet werd o.a. toegepast in spuitasbest⁵.

De structuur van asbestvezels zorgt ervoor dat het gesteente zeer specifieke eigenschappen heeft. Zo is asbest brandwerend, bestendig tegen zuren en basen, bestand tegen hoge temperaturen, isolerend, slijtvast en niet onbelangrijk het is een goedkoop materiaal omdat het zo makkelijk ontgonnen kan worden. Deze eigenschappen hebben ertoe geleid dat vanaf 1945 (WOII) tot in de jaren '90 asbest veelvuldig werd gebruikt in gebouwen, woningen en installaties, het werd toen ook aanzien als een zeer goed materiaal. De bekendste asbest toepassing is de befaamde **Eternit asbestcementplaat**.

Ondertussen is het algemeen geweten dat asbestvezels ook heel wat nadelige effecten kunnen hebben op de menselijke gezondheid. Asbestvezels die klein genoeg zijn kunnen ingeademd worden via de longen en veroorzaken allerhande ziektes waaronder een waaier aan kankers, zoals mesotheliom. Deze ziektes komen vaak ook pas tot uiting 20 tot 40 jaar na blootstelling.

2 Asbest in en rond de woning. (n.d.). www.vlaanderen.be

3 Asbest. (2021). In Wikipedia. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Asbest&oldid=59598396>

4 De Maeyer, K. (2021). Kennen en herkennen van asbest [Powerpoint-slides]. Prevent Academy, Ibeve

5 Soorten asbest—Asbest-Expert. (n.d.). <https://www.asbest-expert.be/>

Visienota

Asbest (2022)

Schadelijke effecten van asbest

De vezelstructuur van asbest, die het materiaal zijn unieke eigenschappen geeft, zorgt net voor de nadelige effecten die asbest kan hebben op onze gezondheid.

Ons lichaam wordt voornamelijk aan asbest blootgesteld via **inademing**. Asbestvezels die voldoende klein zijn kunnen bij inademing tot zeer diep in de longen binnendringen. Doordat asbest niet afbreekt blijven deze vezels dan ook zitten in de longen. Hoewel inademing de voornaamste blootstellingsroute is, kan asbest ook via inslikken (bv. roken of eten nabij asbestafbraak werken) of via wonden op de huid in ons lichaam terechtkomen.

Eens asbestvezels in het lichaam aanwezig zijn kunnen deze tal van ziektes veroorzaken, hieronder in het kort de meest prominente:

- ▶ **Asbestose:** Asbeststofdeeltjes veroorzaken littekenweefsel in de longen en belemmeren na verloop van tijd de zuurstofwisseling in de longen, dit wordt ook wel asbestose genoemd en komt vaak voor bij mensen die in mijnen of steengroeven werken, of die veel met isolatie- of brandwerend materiaal bezig zijn⁶.
- ▶ **Pleurale verdikkingen:** Asbestvezels kunnen een reactie veroorzaken in het longvlies (pleura) met een verdikking (verbreding) als gevolg. In uitzonderlijke gevallen hebben de plaques een flinke omvang en kunnen ze aanleiding geven tot longfunctiestoornissen⁷.
- ▶ **Kankers (mesothelioom, longkanker, Maag en darmkanker, etc.):** Asbest kan aanleiding geven tot tal van kankers, de meeste gekende is mesothelioom (ook wel asbestkanker genoemd). Mesothelioom is een kwaadaardige tumor die meestal in het borstvlies ontstaat. Een mesothelioom groeit snel en is meestal niet te genezen. Gemiddeld leven mensen na de diagnose nog 13 maanden.

Hoewel in theorie slechts één asbestvezel voldoende is om een persoon ziek te maken, hangt dit in de realiteit af van tal van factoren (o.a. blootstellingsduur, soort asbest, aantal ingeademde vezels, etc.). Toch mag men deze effecten niet banaliseren, zo stelt kom op tegen kanker dat asbest **in België nog honderden mensen per jaar treft**, waarvan zo'n 300 gevallen mesothelioom kanker zijn⁸.

Omdat de effecten voornamelijk optreden door het inademen van **vrije asbestvezels** is het belangrijk om goed het onderscheid te kennen tussen hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest.

6 Asbestose. (n.d.). <https://www.uzleuven.be/nl/asbestose#symptomen>

7 Pleuraverdikking/Pleuraplaques. Instituut Asbestslachtoffers

8 Geef alle asbestslachtoffers waar ze recht op hebben. (n.d.). Kom op tegen Kanker

Visienota

Asbest (2022)

Hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest

Men kan asbesttoepassingen onderverdelen in twee categorieën: hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest.

- ▶ Bij **hechtgebonden asbest** zijn de asbestvezels gebonden met een bindmiddel, zoals cement (asbestcement), lijm of bitumen. Deze fixatie zorgt ervoor dat zolang deze toepassingen in goede staat zijn er weinig tot geen asbestvezels vrijkomen in de lucht. De meest bekende toepassing van hechtgebonden asbest is de asbestcementgolfplaat of Eternit plaat waarbij asbestvezels zijn gebonden in cement.
- ▶ Bij **niet-hechtgebonden asbest** wordt er weinig of geen bindmiddel gebruikt en zitten de vezels min of meer los. Dit maakt dergelijke toepassingen ook veel gevaarlijker omdat er veel meer asbestvezels vrijkomen. Zelfs al is de toepassing nog in goede staat, blijven deze veel gevoeliger voor beschadiging. De meest courante toepassingen van niet-hechtgebonden asbest zijn pleisterisolatie rond leidingen van de centrale verwarming en spuitasbest⁹.

Een goed onderscheid kunnen maken tussen deze twee vormen is **van levensbelang**. Zowel de wijze van verwijdering, inzameling, transport als finale berging is fundamenteel verschillend tussen deze twee vormen van asbest.

De waardeketen van asbest

België heeft de afgelopen jaren sterk ingezet op de bewustwording van de gevaren van asbest, in recente jaren wordt er ook meer en meer werk gemaakt van de selectieve verwijdering van het asbest dat aanwezig is in ons patrimonium. Om al dit asbest veilig en correct te verwerken is er een uitgebreide waardeketen aanwezig in België. We overlopen kort de stappen die asbest doorloopt van bij de herkenning tot finale berging.

Correcte herkenning als startpunt

Veilig en correct omgaan met asbest start van bij de herkenning en selectieve inzameling van asbest, waarbij het correct kunnen herkennen van asbest en een onderscheid kunnen maken tussen hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest essentieel is. Asbest is en blijft een **gevaarlijke stof**, deze dient dan ook altijd afzonderlijk verwijderd en ingezameld te worden met de nodige voorzorgsmaatregelen.

Het gebruik van een asbestinventaris bij selectieve slopen heeft de afgelopen jaren ook enorm zijn nut bewezen voor het detecteren en selectief verwijderen van asbest. **Dit instrument moet blijvend toegepast worden en zelfs versterkt worden, willen we ons patrimonium asbestveilig krijgen.**

De wijze van verwijdering en selectieve inzameling tussen hechtgebonden en niet—hechtgebonden asbest is sterk verschillend. Het verwijderen van hechtgebonden asbest is over het algemeen veiliger en mag in Vlaanderen zelfs door particulieren worden uitgevoerd. De verwijdering van niet-hechtgebonden asbest **moet steeds worden uitgevoerd door een erkend asbestverwijderaar.**

⁹ De Maeyer, K. (2021). Kennen en herkennen van asbest [Powerpoint-slides]. Prevent Academy, [Ibeve](#)

Asbest (2022)

Dit betekent niet dat het verwijderen van hechtgebonden asbest niet zonder risico's gepaard gaat! Bijvoorbeeld bij het breken of schuren van dergelijk materiaal kunnen vezels vrijkomen. Ook kunnen er vezels vrijkomen als het materiaal door verwerking of veroudering in slechte staat is.

Zowel onze overheid (via o.a. de basisopleiding voor dakdekkers) als de afvalsector (via bewustwordingscampagnes bij klanten, signalisatie, etc.) hebben de laatste jaren enorm ingezet op het belang van (1) de herkenning en (2) de veilige verwijdering van asbest. Deze hebben ook hun effect gehad. Weten wat asbest is, welke effecten het heeft en hoe men met asbest moet omgaan behoren tot ons collectief geheugen. Blijven inzetten op deze bewustwording en herkenning van asbest zijn absoluut prioritair voor een asbestveilig België.

Van inzameling tot eindverwerking

Eens asbest is vastgesteld en men dit wenst te verwijderen is het ook belangrijk dat deze op een correcte manier verpakt wordt zodanig dat een **veilig transport** van het asbest naar de finale verwerking kan plaats vinden. Ook hier is er weer een belangrijk onderscheid tussen hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest.

Voor het vervoer van **niet-hechtgebonden asbest** dient steeds aan de nodige ADR voorzieningen te worden voldaan, dit is noodzakelijk om de mogelijke gezondheidsrisico's tot een minimum te beperken. De verwijdering en transport van dit soort asbest verloopt typisch via een erkende asbestverwijderaar, voor meer info verwijzen wij graag naar de Vereniging Asbestverwijderende Bedrijven (VAVB)¹⁰.

Het transport van hechtgebonden asbest (bv. Asbestcementplaten) wordt in België voornamelijk uitgevoerd **door intercommunales en private inzamelaars** (erkende Inzamelaar Makelaar Handelaar/IHM).

Private inzamelaars zamelen typisch het asbest in dat wordt ingezameld bij de recyclageparken, maar ook asbest dat selectief wordt verwijderd bij renovaties of grote sloopwerken.

Intercommunales kunnen "bronophalingsprojecten" voorzien voor de ophaling bij particulieren, hiernaast voorziet de overheid in Vlaanderen ook verschillende maatregelen voor particulieren zelf bij de verwijdering & transport van asbest (gebruik van speciale asbestzakken, voorzien van beschermende kledij, etc.). Voor meer info verwijzen we graag naar het Actieplan Asbestafbouw van de Vlaamse overheid.

Een **veilige verpakking** van het hechtgebonden asbest is van enorm belang. Als sector pleiten we dan ook dat het hechtgebonden asbest voor transport steeds wordt verpakt in dubbelwandige, scheurbestendige (container)bigbags. Voor relatief kleine hoeveelheden kunnen UN-gekeurde bigbags van 1 m³ gebruikt worden.

¹⁰ <https://vavb.nl/>

Visienota

Asbest (2022)

Eindverwerking van asbest

Eens het asbest op een veilige wijze is getransporteerd dient het **asbest finaal verwerkt** te worden, zodat deze niet langer een gevaar voor mens en milieu vormt. Vandaag de dag is voor het meeste asbestafval de enige economisch rendabele verwerking het bergen van het asbest op een erkende stortplaats.

Met asbest vervuilde gronden kunnen nog gereinigd worden, waarbij het asbest verwijderd wordt en de grond opnieuw kan ingezet worden in een circulaire economie. Het verwijderde asbest moet echter nog steeds geborgen worden.

Erkende stortplaatsen gebruiken uitermate strikte procedures wanneer er asbest bij hen aangeleverd wordt om te garanderen dat het asbest op een veilige wijze geboren wordt en geen gevaar vormt voor de omgeving. Vlaamse stortplaatsen baseren zich hierbij op de beslissingsboom asbest¹¹.

Deze procedures starten al van bij de acceptatie, enkel asbest dat op een correcte wijze verpakt is kan worden aanvaard. Iedere lading asbest wordt ook geregistreerd door de stortplaats, men kan zo iedere partij opnieuw lokaliseren.

De wijze van aanlevering tussen hechtgebonden asbest en niet-hechtgebonden asbest is ook cruciaal verschillend:

- ▶ **Hechtgebonden asbest** kan verpakt in dubbelwandige bigbags of containerbags worden aangeleverd.
- ▶ **Niet-hechtgebonden asbest** kan pas worden aangeleverd bij de stortplaats nadat deze gefixeerd is via solidificatie. Dit houdt in dat het asbest vermengd wordt in een cementachtig mengsel dat zicht bindt met de vrije vezels. Het gefixeerde asbest dient ook via dubbelwandige verpakkingen aangebracht te worden bij de stortplaats.

Wanneer het asbest is aanvaard, wordt het in speciaal voorziene zones binnen de stortplaats geborgen. Deze berging wordt uitgevoerd door werknemers van de stortplaats zelf, zij beschikken over de nodige ervaring en beschermende kledij. Finaal wordt het asbest ook nog iedere dag afgedekt met een afdeklaag als bijkomende preventiemaatregel. Deze afdeklaag voorziet een extra beschermingslaag die het asbest beschermt tegen erosie en verwerking door wind en regen.

Dit pakket van maatregelen, samen met de voorzieningen van de stortplaats zelf, garanderen een veilige berging van het asbest.

¹¹ Beslissingsboom asbest

Visienota

Asbest (2022)

Over welke hoeveelheden spreken we?

Het is van belang om een idee te hebben over de hoeveelheid asbest die aanwezig is in België. We geven per Gewest een kort overzicht van het asbest dat aanwezig is op basis van studies en ,waar de data ontbreekt, enkele inschattingen.

1. Vlaanderen

De studies die Vlaanderen in het kader van haar afbouwbeleid heeft uitgevoerd leren ons dat er ruim 2 miljoen ton asbesthoudend afval zal vrijkomen uit de sloop van onze gebouwen. Daar moet nog een marge bijgeteld worden wegens organische bijmenging en ander asbesthoudend afval dat bijkomend vrijkomt, evenals de extra tonnages wegens cementering van niet-hechtgebonden asbestafval.

Hiermee rekening houdend zal naar schatting **ca.3 miljoen ton** Vlaams asbestafval geborgen moeten worden. Dit komt neer op ca 453 kg asbest per Vlaming.

2. Brussel

In Brussel blijkt uit een inventarisatiestudie van 2017 dat er in totaal nog een **406.000 ton** asbesthoudend afval aanwezig is in het Brusselse Gewest, dit komt neer op ca 333 kg asbest per inwoner van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3. Wallonië

Uit het Waals Gewest zal vermoedelijk jaarlijks zo'n 30.000 ton asbesthoudend afval vrijkomen bij de reguliere afbraakwerken. Het Waalse onderzoeksinstituut ISSeP heeft in opdracht van de Waalse afvalstoffenadministratie een studie uitgevoerd naar de aanwezigheid van asbest in het Waals gewest, maar dat rapport is (nog) niet openbaar.

Een korte extrapolatie van de hoeveelheden aanwezig in Vlaanderen levert ons **ca. 1,65 miljoen ton** asbesthoudend afval die aanwezig is in Wallonië.

4. België

Als we alle Gewesten samen bekijken is er in België om en bij de **5 miljoen ton asbesthoudend afval** dat dient verwijderd te worden tegen 2040. Een enorme uitdaging die wij als sector samen met de overheden, burgers en alle belangenpartijen wensen aan te gaan.

Visienota

Asbest (2022)

Wat is onze visie?

Tegen 2040 een asbestveilig België via professionele inzameling, transport en verwerking, met veiligheid en circulariteit als basisprincipes.

Als afval- & recyclagesector zijn onze leden de essentiële schakel tussen gebruikte materialen en hergebruik, recyclage en eindverwerking. In onze rol als sluitstuk van de circulaire kringloop draagt onze sector een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het is dan ook onze ambitie om waarde creatie maximaal af te stemmen op een duurzame en veilige leefomgeving.

Vanuit dit principe willen wij als sector inzetten op het asbestveilig krijgen van onze regio. België draagt een enorme asbestervenis met zich mee, die verspreid ligt over en onder haar gebouwenpatrimonium. We moeten als maatschappij deze erfenis erkennen en aanpakken (vertrekkende vanuit de circulaire principes), willen we een veilige en duurzame leefomgeving creëren voor de huidige en toekomstige generaties.

Onze visie is expliciet gekaderd binnen volgende beleidsambities:

1. Zero pollution action plan¹²

Europa stelt als ambitie om tegen 2050 lucht-, water en bodemverontreiniging terug te dringen tot een niveau dat niet langer schadelijk is voor de gezondheid om een gifvrij milieu te realiseren. Streven naar een asbestvrij België draagt maximaal bij aan deze Europese ambitie waarbij “economische vooruitgang en vermindering van verontreiniging hand in hand kunnen gaan”

2. Het asbestafbouwbeleid van de Vlaamse regering¹³

“De Vlaamse Regering wil Vlaanderen uiterlijk tegen 2040 volledig ‘asbestveilig’ maken.” Zij definieert dit als:

- ▶ Dat er enkel nog asbesttoepassingen in goede staat in onze leefomgeving aanwezig mogen zijn.
- ▶ Dat al het risicovolle asbest veilig is weggenomen en opgeborgen.

Als sector onderschrijven we dit beleid volledig. Het is onze rol als economische actor, actief in de inzameling en verwerking van afvalstoffen om de overheid hier in te ondersteunen. Als sector trekken we de lijn nog verder door en verlenen we deze ambitie naar het ganse Belgische grondgebied.

¹² Zero pollution action plan

¹³ Asbestafbouwbeleid Vlaamse regering, 2018

Visienota

Asbest (2022)

Hoe halen we deze doelstelling?

Om België asbestveilig te krijgen tegen 2040 moet ca. 5 miljoen ton asbesthoudend afval uit ons patrimonium gehaald worden. Een enorme uitdaging, waarbij samenwerking overheen de ganse keten essentieel zal zijn. De afvalsector staat klaar om deze uitdaging samen aan te gaan en als partner de overheid te ondersteunen. Een aantal beleidsmatige ingrepen dringen zich echter op.

Het voorliggend hoofdstuk geeft enkele kapstukken waarmee wij als sector deze ambitie wensen waar te maken, maar ook welke ingrepen we nodig achten om onze ambitie tot een goed eind te brengen.

Wat kunnen wij bieden als sector?

Communicatie en sensibilisering

Zoals al vaker is aangehaald is herkenning en selectieve verwijdering van asbest vaak het startpunt. Als sector engageren we ons dan ook om maximaal in te zetten op het communiceren en sensibiliseren naar klanten toe rond de veilige en selectieve inzameling van asbest.

Informatiebrochures over wat wel en niet in specifieke afvalcontainers mag biedt hier een houvast, een verbod op vermenging met asbest wordt ook expliciet gesignaleerd op de inzamel-recipienten.

Ook bij stortplaatsen wordt er actief gecommuniceerd naar klanten rond wat wel- en niet aanvaard kan worden op stortplaatsen. Hiervoor gebruiken bedrijven informatiebrochures die de verschillende asbesttoepassingen toelichten, of deze aanvaard worden en hoe men deze moet aanbieden. Bijkomend hanteren de stortplaatsen ook verschillende veiligheidsprocedures om te garanderen dat er veilig te werk wordt gegaan op de site.

Tot slot is ook actieve communicatie en opleiding van onze eigen werknemers over de gevaren en veilige omgang met asbest binnen de sector prioritair. Bedrijven voorzien hiervoor opleidingsdagen voor de werknemers, actieve communicatie binnen het bedrijf over het correct gebruik van PBM's en andere veiligheidsmaatregelen op de site, informatiebrochures over de juiste herkenning van asbest en andere communicatietools.

Professionalisme binnen de sector

Als sector engageren wij ons voor een professionele en veilige omgang met asbest, vanaf de herkenning tot de uiteindelijke finale verwerking. Een eerste belangrijke pijler van dit engagement is sensibilisering van de eigen werknemers. Onze bedrijven voorzien daarom de nodige opleidingen voor werknemers die in contact komen met asbest.

Bij het inzamelen van asbest worden ook de nodige **Persoonlijke Beschermingsmiddelen** (PBM's) gebruikt door werknemers, om de veiligheid te kunnen garanderen. Het gebruik van mondklappers en stofvrije pakken tijdens de verwijdering behoren hier tot de absolute basis. Ook bij het vervoer van bigbags dienen de nodige voorzorgsmaatregelen genomen te worden.

Als sector pleiten wij er ook voor dat het verwijderen en inzamelen van asbest zoveel mogelijk door **professionals** wordt uitgevoerd, met de nodige kennis. Asbest is en blijft een gevaarlijke stof, onzorgvuldige omgang met asbest kan verregaande gevolgen hebben.

Asbest (2022)

Voor het transport van niet-hechtgebonden asbest wordt enkel personeel ingezet met de noodzakelijke ADR opleidingen.

Tot slot voorziet onze sector ook de nodige veiligheidsprocedures tijdens de finale berging van asbest. Zo mag het aangeleverde asbest enkel geborgen worden door ervaren werknemers van de stortplaats zelfs, die over de nodige knowhow beschikken. Zij werken steeds met PBM's en een mondmasker (P3 in het geval van asbest).

Sector als partner

Om onze ambitie te realiseren moet al het asbest dat hierbij zal vrijkomen ook verwijderd en verwerkt kunnen worden. Als sector engageren wij ons om onze diensten maximaal ter beschikking te stellen aan bedrijven en intercommunales, maar ook aan overheden. We benadrukken hierbij de nodige professionaliteit waar onze sector garant voor staat om een veilige omgang met asbest te garanderen.

Naast de bestaande diensten is onze sector ook actief opzoek naar nieuwe innovaties die alternatieve verwerkingskanalen kunnen creëren voor asbest. Zo hebben grondreinigingscentra geïnvesteerd in recyclagecapaciteit voor asbestvervulde gronden. Het blijft van belang om verder onderzoek te voeren naar nieuwe recyclagemogelijkheden, als sector wensen wij hier steeds nauw bij betrokken te blijven.

Onze ambitie als sector is om als volwaardige partner samen met de overheden en andere betrokken stakeholders te werken aan een asbestveilig België. Een structureel overlegorgaan dat op regelmatige momenten samenzit rond de thematiek asbest kan hier een meerwaarde bieden.

Wat hebben wij nodig als sector?

Een duidelijke ambitie in ieder Gewest

Vlaanderen heeft een duidelijke beleidsambitie uitgewerkt rond asbest. Als sector ondersteunen we deze ambitie ten volle, we vragen echter dat deze ambitie wordt doorgetrokken overheen de Gewesten. Asbest is een problematiek die is verspreid over gans België.

We roepen beleidsmakers van de overige Gewesten dan ook op om werk te maken van **een duidelijke beleidsvisie rond asbest**. Een eerste stap hierin bestaat erin om een duidelijk overzicht te krijgen van het resterende asbest dat nog aanwezig is in ieder Gewest. Als sector staan we klaar om de overheden hierin te ondersteunen en te verstreken.

Om deze verschillende ambities tot een goed eind te brengen is samenwerking essentieel. We roepen dan ook op dat het thema asbest besproken wordt tussen de verschillende Gewesten, opdat men kan leren van elkaar en versterken waar nodig.

Tot slot roepen we als sector ook op om de wettelijke kaders rond asbest op elkaar af te stemmen, zo vermijden we bijkomende administratieve lasten en onduidelijkheden.

Visienota

Asbest (2022)

Voldoende en gespreide bergingscapaciteit in België

Vandaag de dag is voor het meeste asbestafval **de enige economisch rendabele verwerking het bergen** van het asbest op een erkende stortplaats. Het blijft dan ook van belang dat er voldoende capaciteit wordt voorzien zodat dit asbest op een veilig wijze kan worden geborgen.

We roepen alle Gewesten dan ook op **om hun verantwoordelijkheid te nemen en de capaciteit die nodig is voor de berging van asbest te voorzien**. Het systematisch sluiten van stortplaatsen zal het aanwezige asbest in ons patrimonium niet doen verdwijnen en zorgt enkel voor een verschuiving naar andere regio's, waar de milieuwetgeving mogelijks minder streng is. Hiernaast levert dit ook een bijkomende druk op de bestaande capaciteit van andere Gewesten.

Om de milieu-impact die de inzameling en het transport van asbest veroorzaakt te beperken is het ook van enorm belang dat er overheen België voldoende geografische spreiding is van de stortcapaciteit. De sluiting van Remo heeft aangetoond welke impact dit kan hebben. We roepen de Gewesten dan ook op om het nabijheidsprincipe te volgen en de nodige capaciteit voor het bergen van asbest (en storten in het algemeen) **maximaal geografisch te spreiden overheen België**.

Het belang van stortplaatsen die garant staan voor een veilige finale verwerking van asbest dient breed gecommuniceerd te worden naar de bevolking. Berging van asbest bij een erkende stortplaats, die de nodige voorzieningen en procedures naleeft, **is en blijft de veiligste manier om asbest finaal te verwijderen**. De bevolking dient zicht bewust te zijn dat stortplaatsen nog essentieel zijn voor enkele residustromen, waaronder asbest, waarvoor geen andere verwerking mogelijk is.

Wegwerken van juridische onduidelijkheden

Eenduidige aanvaardingsprocedure op stortplaatsen

De recente sluiting van Remo heeft gezorgd voor de nodige druk op de resterende stortplaatsen in Vlaanderen. De stortplaatsen hebben zich georganiseerd om deze toestroom aan asbest op te vangen, waardoor de aanleveringsketen voor asbest niet in het gedrang is gekomen.

Dit evenwicht tussen aanbod en capaciteit is echter **een zeer wankel evenwicht**, een toename aan asbest zou de resterende stortplaatsen en voornamelijk de dagelijkse capaciteit onder enorme druk brengen. Om dit evenwicht niet in het gedrang te brengen is het noodzakelijk om een aantal aspecten van de wettelijke procedures voor stortplaatsen te herzien:

1. Voorzie een afwijking op de verplichte dagelijkse afdekking van asbest

Stortplaatsen zijn wettelijk verplicht (Europees) om aan het einde van elke werkdag het geborgen asbest af te dekken met een afdeklaag. Deze verplichting zorgt ervoor dat er slechts een beperkte aanlevertijd is van het asbest op de stortplaatsen, wat de dagelijkse aanlevercapaciteit limiteert en zorgt voor een bottleneck.

Als sector pleiten we hier voor een pragmatische aanpak door de overheid. We stellen voor om een afwijking op te nemen via het werkplan van de stortplaatsen die toelaat om onder duidelijk bepaalde criteria (vb. geen aanwezigheid van scheuren, gunstige weersomstandigheden, enkel asbest aanwezig in bigbags, etc.) af te wijken van deze verplichting.

Visienota

Asbest (2022)

2. Eenduidig gebruik van EURAL-codes

Vanuit de sector wensen we ook te benadrukken dat het gebruik van de juiste EURAL codes dient verduidelijkt te worden over de ganse keten. Volgende EURAL codes dienen gehanteerd te worden:

- ▶ **EURAL-code 17.06.05*** (asbesthoudend materiaal), hechtgebonden asbesthoudend afval afkomstig van bouw en sloop.
- ▶ **EURAL-code 17.06.01*** (asbesthoudend isolatiemateriaal), niet-hechtgebonden asbesthoudend afval afkomstig van bouw en sloop.

Deze codes worden niet overal coherent gebruikt, wat leidt tot verwarring en bijkomende administratieve lasten. Wij vragen dan ook dat een opsplitsing in EURAL-codes op basis van de oorsprong van het asbest (rechtstreeks van de werf of van de site van een IHM) komt te vervallen.

Creëer duidelijkheid rond asbestvervuilde gronden

Er heerst vandaag enorm veel onduidelijkheid over de verwijdering en verwerking van gronden vervuild met asbest, o.a. afkomstig van de zogenoemde afdruiptzones. Het asbest dat aanwezig is in deze gronden wordt aanzien als vrije asbest wat ervoor zorgt dat deze gronden zouden moeten worden geïmmobiliseerd alvorens ze kunnen gestort worden. De 'cementatieverplichting' biedt in de meeste gevallen echter weinig meerwaarde.

De hoeveelheden asbestvervuilde gronden zijn ook van dergelijke grootte dat een bijkomende immobilisatie en storten van al deze gronden de totale capaciteit van de stortplaatsen in het gedrang zou brengen. Er is ook onvoldoende immobilisatiecapaciteit om al deze gronden te immobiliseren.

Als sector pleiten we hier voor 2 oplossingspistes: (1) voorzie **een afwijking in VLAREM II (art. 5.2.4.1.10 §1 3°)** die toelaat dergelijke gronden te storten zonder immobilisatie en (2) **Finaliseer de BBT-studie reinigen van asbesthoudende gronden**, deze biedt afvalproducenten duidelijkheid over welke gronden wel en niet gereinigd kunnen worden in plaats van deze rechtstreeks te storten.

Regeling calamiteiten met asbest

Een laatste juridische barrière waar onze sector mee kampt situeert zich rond **met asbest vervuilde afvalstromen** afkomstig van calamiteiten. Dergelijke afvalstromen zijn vaak een mengeling van valoriseerbaar materiaal dat vervuild is met asbest.

Onder andere afvalwater (bluswater) dat vervuild is met asbest vormt een probleem voor onze sector. Voor deze stroom is er vandaag een onvoldoende uitgebouwd wettelijke kader. We vragen dan ook aan de beleidsmakers om voor deze stromen samen te zitten met de sector, zodat een duidelijk juridisch kader kan ontwikkeld worden.

Blijven inzetten op selectieve inzameling

De afgelopen jaren zijn er vanuit de overheden enorme inspanningen geleverd rond herkenning van asbest en haar gevaren en de noodzaak voor selectieve inzameling. Deze inspanningen hebben hun nut bewezen, asbest behoort ondertussen tot het collectieve bewustzijn van onze maatschappij. We hebben er dan ook alle baat bij om verder in te zetten op deze sensibilisering.

Asbest (2022)

Communicatie en sensibilisering naar zowel particulieren als professionelen moet een aandachtspunt blijven. Als sector ondersteunen wij dan ook de brede communicatiecampagnes rond asbest en staan wij klaar om overheden hierin te ondersteunen. Als sector juichen we ook toe dat asbest mee behoort tot onderdeel van de basisopleiding van o.a. dakdekkers.

Naast communicatie stimuleren overheden de selectieve inzameling van asbest ook door het gebruik van een **asbestinventaris**. In Vlaanderen is dergelijke inventaris al jaren in gebruik en bewijst dit ook zijn nut, wij zijn als sector dan ook sterke voorstander voor het gebruik van dergelijk inventaris in ieder Gewest. Als sector ondersteunen wij ook de invoering van dergelijke inventaris voor ons volledig patrimonium evenals de verplichte opmaak van een destructieve asbest inventaris vanaf 2022 in Vlaanderen.

Een blijvend aandachtspunt bij de opmaak van dergelijke inventaris is dat men voldoende aandacht heeft voor het verborgen asbest, dat niet meteen zichtbaar is.

Herkenning van New Technology materialen

Onze sector krijgt meer en meer te maken met de zogenoemde **New Technology (NT) materialen** die recent ook terechtkomen in de afval- en recyclage kanalen. Dergelijke materialen hebben gelijkaardige eigenschappen aan asbest en zijn visueel ook zeer gelijkend op asbest. NT materialen bestaan ook uit een vezelcement, ze bevatten echter geen asbestvezels. Er is vandaag onvoldoende kennis en bewustzijn, wat ervoor zorgt dat deze materialen vaak samen met asbest op stortplaatsen terechtkomen. Dit is een verlies van waardevolle materialen en zorgt er ook voor dat capaciteit voorzien voor asbest wordt ingenomen door andere afvalstoffen.

Als sector vragen we dan ook aan beleidsmakers om samen met ons en andere stakeholders (o.a. producenten) een **structureel overleg** op te starten om te bespreken hoe we deze materialen selectiever kunnen inzamelen.

Een eerste maatregel die kan helpen in het onderscheid maken van asbest en NT materialen is het gebruik van speciaal ontworpen infrarood camera's. Deze toestellen zijn echter niet 100% sluitend en hebben een beduidend prijskaartje.

Visienota

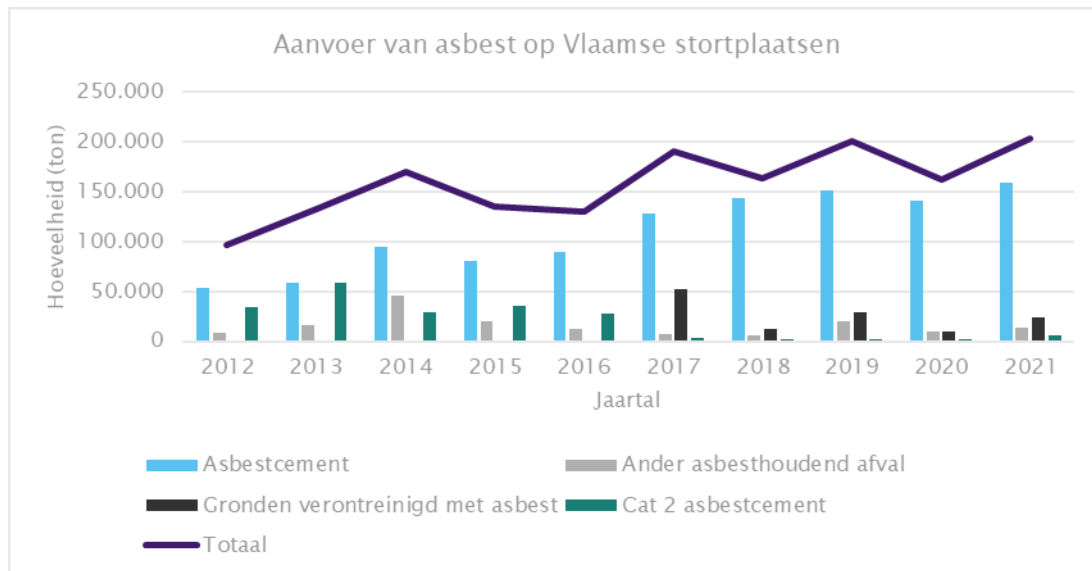
Asbest (2022)

Monitoring van de vooruitgang

Naast het behalen van onze ambitie, is het ook belangrijk om de evolutie doorheen de jaren op te volgen. In dit laatste hoofdstuk geven we een beperkte opvolging van het asbest dat selectief wordt geborgen op de Belgische stortplaatsen, dit geeft ons een indicatie van de vooruitgang richting een asbestveilig België. De indicatoren zijn opgesteld op basis van publiek beschikbare cijfers.

Vlaanderen & Brussel

De aanlevering van asbest op Vlaamse stortplaatsen kan worden gevolgd via de OVAM-rapport tarieven en capaciteiten. In onderstaand figuur vinden we hier een overzicht van, deze toont aan dat de aanlevering van asbest de laatste jaren een stijgende trend heeft vertoond die zich lijkt te stabiliseren.

Figuur 1: Gestorte hoeveelheid asbest in Vlaamse stortplaatsen op jaarbasis¹⁴

Op basis van deze eerste cijfers is er sinds 2012 ongeveer 1,5 miljoen ton asbest ingezameld en geborgen in Vlaanderen (exclusief asbest vervuilde gronden). Deze cijfers omvatten ook aangeleverd asbest dat afkomstig is uit Brussel en Wallonië

¹⁴ Rapport tarieven & Capaciteiten, OVAM (2021)

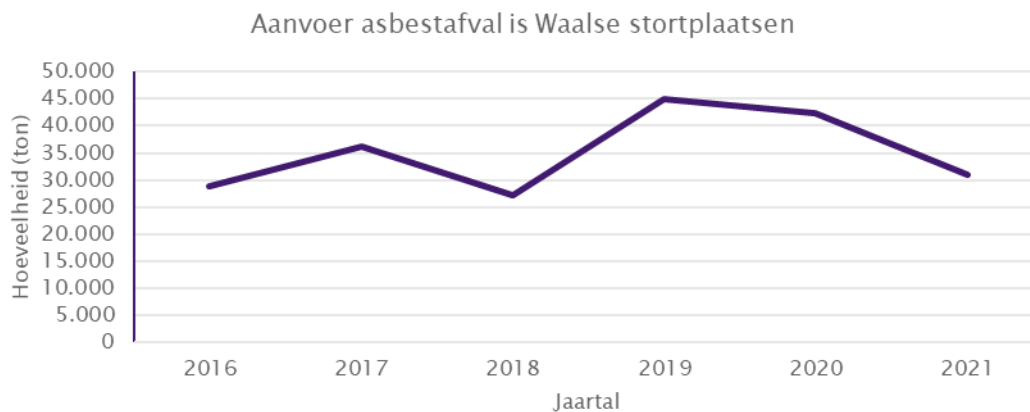
Visienota

Asbest (2022)

Wallonië

De aanlevering van asbest op Waalse stortplaatsen werd opgevraagd via de Waalse administratie. Deze cijfers tonen de hoeveelheid die effectief in Wallonië is gestort, asbest dat vanuit Wallonië in Vlaanderen wordt gestort zit mee vervat in de Vlaamse cijfers.

In onderstaand figuur vinden we hier een overzicht van, deze toont aan dat de aanlevering van asbest de afgelopen jaren ook in Wallonië relatief stabiel is gebleven, de aangeleverde hoeveelheden liggen evenwel een pak lager, dit wordt in figuur 3 gevisualiseerd.

Figuur 2: Gestorte hoeveelheid asbest in Waalse stortplaatsen op jaarbasis

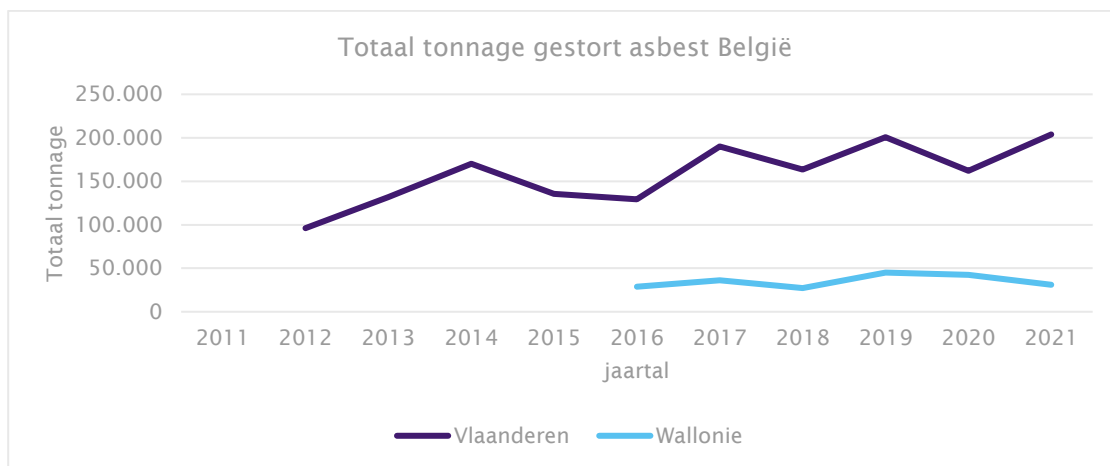

Visienota

Asbest (2022)

België

In onderstaand figuur vinden we hier een totaal overzicht van de hoeveelheid gestort asbest in België. Deze toont aan dat de aangeleverde hoeveelheden in Wallonië liggen een pak lager liggen, dit wordt in figuur 3 gevisualiseerd. In Vlaanderen zien we een relatief stabiel aanvoer die de laatste jaren toch beduidend hoger ligt.

Figuur 3: Gestorte hoeveelheid asbest in Vlaamse & Waalse stortplaatsen op jaarbasis

Op basis van deze gegevens kunnen we concluderen dat er sinds 2012 ongeveer **1,7 miljoen ton** asbestafval is geborgen. Op basis van onze inschattingen houdt dit in dat er nog een 3,3 miljoen ton aan asbestafval aanwezig is in het Belgisch patrimonium. We hebben de afgelopen 10 jaar met andere woorden ongeveer 35% van het te verwijderen asbest selectief ingezameld en verwerkt.

Wie is Denuo?

Denuo is de Belgische federatie van de afval- en recyclagesector. In een wereld waar grondstoffen schaarser worden en bedrijven duurzaam willen produceren, zijn onze meer dan 250 leden de essentiële schakel tussen gebruikte materialen en hergebruik, recyclage en eindverwerking.

